

DUURZAAMHEID

Hoe schoon is een kilowattuur stroom opgewekt door Vattenfall de afgelopen jaren geweest (gemeten in CO2 equivalenten, en in de uitstoot van zware metalen, dioxinen en andere schadelijke stoffen)? Waarbij graag een score per land van productie waar Vattenfall actief is. En graag een vergelijking met Nuon (volgens dezelfde criteria) en andere grote en kleine elektriciteitsproducenten zoals bijvoorbeeld EON, EnBW en RWE. Ook hier graag een vergelijking per land naast over-all. In ieder geval over het jaar 2008 maar indien mogelijk ook graag over de jaren daarvoor.

- Hoe is de stroommix van Vattenfall overall en per land (graag uitgesplitst naar specifieke bronnen, dus niet volstaan met fossiel maar ook graag percentages bruinkool, steenkool, aardgas, hoogovengas, etcetera) voor het afgelopen jaar en het jaar daarvoor? Om een en ander te kunnen plaatsen graag ook een lijstje met een vergelijking (overall en per land met Nuon, en andere grote en kleine energiebedrijven als EON, EnBW en RWE).

N.B. In beide gevallen willen wij ook graag deze cijfers kunnen vergelijken met majeure partijen in Europa en de Benelux, dus o.a. de overige publieke bedrijven, Electrabel (GDF Suez) en Dong.

-Welke investeringen heeft Vattenfall de afgelopen vijf jaren gedaan in duurzame energie (ook graag de omvang daarvan, een vergelijking met andere vergelijkbare bedrijven maar ook met kleinere energiebedrijven). En welke investeringen heeft Vattenfall de afgelopen vijf jaar in duurzame energie gedaan (inclusief overnames)? (ook hier graag dezelfde vergelijkingsmogelijkheden)? Welk percentage van de investeringen was in duurzame energie? Wat is de output van deze investeringen in Mwh of Twh?

-Welke investeringen in duurzame energie en fossiele energie zijn de komende jaren gepland door Vattenfall (met graag dezelfde vergelijkingsmogelijkheden als hierboven). Graag even expliciet aangeven welk deel hiervan kernenergie betreft.

-Met het bedrag dat gemoeid is met de overname van Nuon, hoeveel megawatt aan duurzame energie (wind, zon, biomassa en andere duurzame vormen) zou daarvoor gerealiseerd kunnen worden indien hetzelfde bedrag gebruikt zou worden voor kopen windmolens et cetera? (uitgaande van prijzen van 2009). En om het beeld te krijgen, hoeveel megawatt aan traditionele energie zou daarmee gecreëerd kunnen worden en hoeveel CO2 zou kunnen worden afgevangen?

-Welke positie heeft Vattenfall op de gasmarkt (zowel gemeten in gascentrales, de productie in kubieke meters als in de up-stream gaspositie zoals gasvelden)? Graag antwoord in absolute aantallen en ook in vergelijking met Nuon, RWE en andere (grote) Europese spelers met majeure gasproductie zoals bijvoorbeeld DONG, GDF Suez en ENI. Daarbij aansluitend: welke ervaring heeft Vattenfall op

gasgebied die van toegevoegde waarde kan zijn voor Nuon? (ook hier voor het perspectief graag een vergelijking). Ter toelichting: aardgas is in vergelijking met kolen en bruinkool relatief schoon (CO₂ maar ook overige belastende stoffen) en wordt door diverse milieukundigen gezien als belangrijke tussenstap in de transitie naar duurzame energie. Daarnaast zijn de investeringskosten voor een aardgascentrale wezenlijk lager en is het rendement van een aardgascentrale hoger dan die van de moderne kolencentrales.

-Welke concrete plannen heeft Vattenfall om haar duurzaamheidsdoelstellingen de komende jaren (en tientallen jaren) waar te maken? Wie over niet al te lange termijn CO₂ neutraal wil zijn zoals Vattenfall stelt, zal daar immers nu al een roadmap voor moeten hebben met tussendoelstellingen, maatregelen en investeringen (kosten en opbrengsten). Hoe waarschijnlijk is dat dit doel gehaald wordt? Welk deel van de investeringen en plannen is hard te noemen? Gaat Vattenfall bijvoorbeeld bij de afvang van CO₂ uit van bijdragen van de diverse overheden aan de ontwikkeling of doet het bedrijf dit op eigen kracht? Is het bedrijf afhankelijk voor succes op dit terrein van niet bewezen technieken? Hoe verhouden de doelstellingen/ambities en de geplande maatregelen zich tot die van de concurrenten? Welk onderdeel speelt kernenergie bij het verminderen van de CO₂ emissies? Hoe realistisch zijn de ambities te noemen als je het vergelijkt met de scenario's die o.a. in Gelderland maar ook landelijk gemaakt zijn op dit gebied? Als achtergrondinformatie hierbij nog het volgende: Vattenfall geeft aan in 2050 klimaatneutraal te willen zijn. Echter, het blijft bij deze toezegging zonder dat dit wordt ingevuld met een concrete blauwdruk. In het jaarverslag 2008 blijkt dit ook uit een vreemd grafiekje waarin de CO₂-uitstoot na 2030 ineens naar beneden duikelt. Wij vermoeden dat dit komt door efficiencyverbeteringen in de huidige productie van de kolencentrales en een afname van de productiecapaciteit a 8000 MW door Vattenfall door sluiting van oude bruinkoolcentrales uit de DDR-tijd. De cruciale vraag is dan hoe de doelstelling van Vattenfall past in een beleid om de productiecapaciteit van bruinkool te laten toenemen, bijvoorbeeld door de uitbreiding van de centrale Boxberg met 800 MW.

-Welke rol speelt de energiesector bij het halen van Gelderse, nationale en Europese duurzaamheidsdoelstellingen? Nederland heeft bijvoorbeeld de doelstelling van 30 procent CO₂ reductie in 2020. Ter indicatie voor de schaal Nederland: om de doelstelling in de Richtlijn Hernieuwbare Energie in NL te halen moet in 2020 ongeveer 35% van de door energiebedrijven aangeboden energie uit duurzame bronnen gehaald worden. Momenteel bedraagt dit ongeveer 6%. Er moet dus een enorme slag gemaakt worden binnen de energiesector.

-Indien Nuon wordt overgenomen door Vattenfall en dit bedrijf verlegt de koers in minder duurzame richting, welke mogelijkheden zijn er dan om die koers bij te sturen? Er wordt gesproken over een stichting maar wie stuurt het bestuur aan en wat zijn de precieze bevoegdheden en sanctiemogelijkheden? In de stukken wordt immers gerept over een adviesrecht. Stel dat bijvoorbeeld geïnvesteerd gaat worden in een kolencentrale ter vervanging (op termijn) van gascentrales, kan dan worden ingegrepen? Hoeveel reiken de mogelijkheden en wat gebeurt er bij conflicten? Wat als de huidige aandeelhouders toch niet tevreden zijn over de ontwikkelingen, kan dan na de deal met Vattenfall nog worden ingegrepen?

Immers: Vattenfall krijgt na ondertekening van de ter zake doende overeenkomsten day one control over het NUON-concern. Is de invloed beperkt tot Nederland en kan het dus bijvoorbeeld dat Vattenfall in het buitenland vooral investeert in kernenergie en fossiele energie (misschien wel net over de grens) terwijl het hier de cijfers schoon houdt? Betaalt de Nederlandse klant dan mee aan die niet-duurzame investeringen in het buitenland? Kan en wordt uitgesloten dat Vattenfall na overname Nuon nu of ooit in de toekomst in Nederland een kerncentrale gaat bouwen? Kan en wordt gegarandeerd worden dat Vattenfall geen nieuwe kolencentrales in Nederland gaat bouwen, of geen centrales die een CO2 emissie hebben van hoger dan 350 gram per kilowattuur?

-Zijn er harde afspraken gemaakt over het niet oneindig oprekken van de levensduur van verouderde centrales? Na overname wordt de levensduur van bestaande centrales vaak zo lang mogelijk gerekt om zoveel mogelijk opbrengst uit de centrale te halen. Dit kan betekenen dat niet de meest efficiënte en veilige technieken worden toegepast wat het milieu en de leveringszekerheid niet ten goed komt. Voorbeelden van dit gedrag zijn er volgens onze informatie onder andere ook in Duitsland waar Vattenfall veel energiebedrijven heeft overgenomen. Als achtergrondinformatie: Vattenfall exploiteert diverse kerncentrales geheel of gedeeltelijk waaronder de kerncentrale in Forsmark (Zweden) en twee verouderde kerncentrales in Krümmel en Brunsbüttel (Duitsland). In de kerncentrale in Forsmark vond op 23-07-06 een zeer ernstige storing plaats die volgens deskundigen, op een paar minuten na, had kunnen leiden tot een nucleaire catastrofe. Vattenfall zelf moest bekennen dat er "een hoogtepunt aan verslapping van de veiligheidscultuur te constateren was, alsmede ernstige manco's in het kwaliteitssysteem". In de kerncentrale in Krümmel vond op 28-06-07 een ernstige storing plaats waarbij brand ontstaan is en dat er tegelijkertijd (op dezelfde dag) er ook een ernstige storing was in de centrale in Brunsbüttel, zodat beide reactoren met een noodprocedure stilgelegd moesten worden. De toenmalige verantwoordelijke minister van Schleswig Hollstein mevr. Gitta Trauernicht werd zelfs na aandringen door Vattenfall verzekerd dat er op beide locaties geen nucleair risico bestond, maar dat na nogmaals enkele dagen aandringen van de autoriteiten pas bleek dat dit een niet geheel waar was en er wel degelijk en op meerdere punten ernstige (al bekende) risico's ontstaan waren die in ieder geval al eerder in de centrale (Brunsbüttel) waren voorgekomen (zijnde spontaan exploderende met waterstof gevulde pijpen). Brunsbüttel werd toch weer opgestart door Vattenfall terwijl er manco's bekend waren, zonder hiervan de autoriteiten direct in kennis te stellen zoals wel wettelijk is voorgeschreven. Toenmalige woordvoerder van Vattenfall Europe, de heer Klaus Rauscher, beaamde en zegde toe dat VattenFall transparanter zou (moeten) gaan opereren. Maar korte tijd daarna werd door Vattenfall succesvol aangevochten en voorkomen dat TÜV Nord een lijst zou publiceren waarin 200 gebreken aan de Duitse kerncentrales van Vattenfall werden aangetoond. Zie ook: Zwartboek Vattenfall door Greenpeace:

http://www.greenpeace.de/fileadmin/gpd/user_upload/themen/klima/

-Zijn voor het effect op duurzaamheid scenario's vergeleken voor de toekomst van Nuon bij overname door Vattenfall of andere grote spelers, versus strategische samenwerkingen, stand-alone verder gaan, nichemarkt (duurzaamheidsspeler) en andere opties? Wat komt hieruit? Met welke

zekerheid? Graag de gevolgen voor de gehele Nederlandse markt en niet beperken tot Nuon zelf. Voorstelbaar is bijvoorbeeld dat een bedrijf als Nuon in overheidshanden meer investeert in innovaties en in duurzaamheid en zo als koploper de rest van de markt meetrekt richting duurzaamheid.

- In het verlengde van deze vraag: Electrabel is de grootste elektriciteitsproducent (4000 MW, grotendeels verkregen via de overname van de EPON-centrales) en heeft in 2006 de klantenportefeuilles van de PLB-en Rendo en Cogas overgenomen. Electrabel bezit in Nederland geen netwerkbedrijf en heeft het eigendom en beheer van de Waalse intercommunales zoals Inframosane en Gaselwest afgestoten. Dit bedrijf investeert fors in nieuwe productiecapaciteit, maakt winst en heeft een toenemend aantal klanten in de particuliere en zakelijke markt. Het is dus evenwel goed mogelijk om als productiebedrijf te overleven. Wat kan NUON niet wat Electrabel dus wel kan?

-Welke rol speelt CO2 opvang in de toekomstplannen voor Nuon na overname door Vattenfall? Volgens deskundigen is CO2 afvangen technisch mogelijk (wordt in de kunstmestindustrie al veel langer gedaan). Echter, het kost veel energie om te concentreren en op druk ondergronds te brengen. Hoeveel energie kost het per kilowattuur? Verder vragen zij zich af of het daar blijft zitten. Daar zijn de professoren geologie nog niet uit. Conclusie is dat het een speculatieve niet bewezen techniek is. Hoe kijkt u daar tegenaan? Zijn er ook al locaties in Gelderland of in Nederland die Nuon of Vattenfall op het oog hebben voor CO2 opslag? En is al bekend wat de omwonenden hiervan vinden? Deze vragen zijn relevant omdat Vattenfall nadrukkelijk inzet op CO2-afvang en daarvoor een eigen technologie (Oxyfuel) ontwikkelt en een proefproject in Schwarze Pumpe (30 MW, 50 miljoen euro) wordt opgebouwd.

-Wat is na een eventuele overname de positie van WEOM dat voor Nuon (en andere) windmolenlocaties ontwikkelt?

-Wat zijn de ervaringen met een hoe beoordelen bijvoorbeeld milieuorganisaties, vakbonden, omwonenden en consumentenorganisaties de wijze waarop Vattenfall omgaat met door haar overgenomen centrales en mijnen? Zijn zij tevreden over de wijze waarop de dingen nu gaan? Zo nee, waarom niet? Vattenfall exploiteert bijvoorbeeld vier bruinkoolcentrales in Duitsland en ook bruinkoolmijnen. Met welke gevolgen hebben mens, milieu en natuur te maken als gevolg van de winning en het vertoken van bruinkool?

- Vattenfall propageert (in een veel bekritiseerde reclamecampagne in Duitsland) een eenheidsprijs voor CO2 emissies op wereldschaal en wil 10.000.000.000 euro aan belastinggeld bemachtigen om CO2 afvang te financieren. Hoe verhoudt dit laatste zich tot het algemeen aanvaarde principe 'de vervuiler betaalt'? Wat vindt u (collega) ervan dat het vuilste energiebedrijf van Duitsland zich als het schoonste jongetje van de klas voordoet en mensen misleidt door ze te laten tekenen voor hierboven genoemde zaken? Dit terwijl professor Törber (ex-milieuminister Duitsland) deze campagne beschrijft als een stap terug als de eenheidsprijs voor CO2 globaal wordt geaccepteerd zoals Vattenfall wil, omdat een eenheidsprijs met name desastreus zal uitpakken voor de Derde Wereld? Ook anderen zijn niet mals met hun kritiek. Zo stelt de hoogste instantie van de

UN bij monde van hun directeur de heer Achim Steiner dat de reclamecampagne en dus het voornemen van Vattenfall een klap is voor de te houden klimaatbeheersingsconferentie in Kopenhagen dit jaar. Hij beschrijft de inbreng van Vattenfall in het klimaatdebat als het uithollen van het globale klimaatdebat. Professor Doctor Hans Kleinsteuber van de universiteit van Hamburg omschrijft de reclamecampagne van Vattenfall als misleidend en beticht Vattenfall van het misbruiken van een democratisch instrument (handtekeningenactie) voor het verwezenlijken van eigen bedrijfsdoeleinden.

- Financial Times Deutschland meldde onlangs dat Vattenfall Duitsland voor het Welbank Schietsgericht sleept. Dit omdat de eisen aan het lozen van koelwater op de Elbe door de geplande kolencentrale Hamburg-Moorburg volgens Vattenfall te streng zijn (waardoor de bouwkosten met 600 miljoen stegen). Zij willen nu een schadevergoeding. Klopt deze berichtgeving? Hoe staat het hiermee? Gaat dit ook de handelswijze van Nuon in Nederland worden na overname door Vattenfall (dus inzet op lage milieu-eisen en indien deze toch strenger worden schadevergoedingen eisen)?

- Vattenfall wint 60 miljoen ton bruinkool per jaar in vijf grote dagbouwgroeven in de omgeving van Cottbus en de grensstreek tussen de deelstaten Brandenburg en Sachsen. 95% van de productie wordt gebruikt voor de centrales Jänschwalde (3000 MW), Boxberg (1900 MW) en Schwarze Pumpe (1600 MW). De overige 5% wordt voor overige producten gebruikt, bijvoorbeeld briketten. Vattenfall heeft 13.500 MW productievermogen in Duitsland: 7,4 TW bruinkool, 0,5 TW steenkool, 1,5 TW kernenergie (in joint ventures met EON en RWE), 1 TW STEG-eenheden en 2,9 TW waterkracht. De waterkrachtcentrales bestaan voor 95% uit piekcentrales die geen elektriciteit produceren maar via een waterbuffer dalstroom omzetten in piekstream. Vattenfall onttrekt 34 miljoen kubieke meter water per jaar voor de exploitatie van de bruinkoolmijnen. Daarvan wordt 4,3 miljoen kubieke meter water per jaar gebruikt voor drinkwaterproductie, de rest wordt gebruikt als proceswater. Daarnaast spelen er problemen met de restwarmte want economische inzet hiervan is in de streek nauwelijks mogelijk (Vattenfall levert overigens stadswarmte aan 500.000 klanten in Berlijn en Hamburg maar heeft daar geen bruinkoolcentrales). Hoe rijmt u de duurzaamheidsagenda van Vattenfall met het feit dat men de productiecapaciteit van het huidige park bruinkoolcentrales dus blijft uitbreiden en tot 2040 grootschalig bruinkool blijft winnen?

- Vattenfall gebruikt op de langere termijn een mix van drie productievormen:

1. Bruinkool met CCS (afvang en opslag van co₂) met het Oxyfuel-proces (kolenverbranding met zuivere zuurstof, daardoor bestaan de rookgassen voor 95% uit co₂ ; in tegenstelling tot de huidige technologie waarbij veel NO_x ontstaat. Vattenfall heeft momenteel geen DeNO_x-installaties. De uitkomende CO₂ wordt vloeibaar gemaakt en naar een gebied ten noordoosten van Berlijn getransporteerd en daar in een aquifer op 1 kilometer diepte geïnjecteerd).

2. Kernenergie (in joint ventures met RWE en EON)

3. Wind, zon biomassa (vaak in joint ventures met RWE)

- Sinds 1995 is 8750 MW aan verouderd bruinkoolvermogen stilgelegd. Dit is het gevolg van het verdwijnen van de verouderde industrie in de voormalige DDR. 4000 MW is gemoderniseerd en 3420 MW is nieuw gebouwd. Het rendement van de oudere centrales, zoals Jänschwalde, ligt op 37,5% en bij de nieuwste centrales op 42,5%. Rendementsverbetering moet worden bereikt via reductie van het watergehalte in het bruinkool (max. 4%) en het opvoeren van de verbrandingstemperatuur. Oxyfuel gaat wel ten koste van het elektrisch rendement van de centrales (-8% a 10%) dus het huidige gemiddelde rendementsniveau van 42% geldt als streefdoel.

In de sheets van de aandeelhouderspresentatie en de GS-notitie wordt vermeld dat Vattenfall streeft naar CO₂-neutraliteit in 2050. De reeds geboekte daling van de CO₂-uitstoot is – ook volgens Vattenfall zelf! – te danken aan de switch-off en modernisering van de bruinkoolcentrales. In hoeverre zijn de door Vattenfall gestelde doelen realistisch, zeker gezien het feit dat de Oxyfuel-technologie alleen nog maar op papier bestaat en niet door andere elektriciteitsproducenten wordt onderzocht?

- In hoeverre bestaat er nog zicht op de garanties over leveringszekerheid? M.a.w.: hoe hard is dit criterium en in hoeverre kan dit criterium worden geëffectueerd?

- Is er een kans op aanbodmanipulatie? Bijvoorbeeld door gerichte sturing van de centrales, uitgezonderd kolen want daar is dat schier onmogelijk vanwege de baseload, of inkoopstrategieën? Hoe verhoudt dit zich tot de geplande en reeds gestarte investeringen baseload van productieparks van andere concerns?

- In hoeverre en hoe concreet committeert Vattenfall zich aan de inzet voor decentrale opwekking?

- Hoe kan het netwerkbedrijf Alliander investeren in verduurzaming en smart grid als het een schuldenlast heeft? Kan deze schuldenlast leiden tot een vertraging van investeringen in het netwerk?

- Is de kapitaalstorting in Alliander voldoende voor de realisatie van de ambities op het gebied van duurzaamheid, zoals smart grids en toenemende decentrale opwekking zoals HRE-ketels en zonne-energie?

- Wordt rekening gehouden met de mogelijke krimp in de totale omvang van grootschalige elektriciteitsproductie door vergroening en decentrale opwekking? Heeft dit gevolgen voor het investeringsbeleid en gedrag in de energiehandel?

- Welke invloed heeft de overname op de brandstofmix? Gaat NUON meer kolen inzetten of wordt Vattenfall vergroend?

- Waarom gaat u in de GS-notitie niet in op de positie van Vattenfall in Duitsland waaronder bruinkoolwinning en bruinkoolcentrales? Waarom wordt geen aandacht besteed aan de kritiek van omwonenden, consumenten, anderen en

milieuorganisaties op Vattenfall waardoor je net zo goed zou kunnen zeggen dat Vattenfall bekend staat als een vuil, ouderwets en onbetrouwbaar bedrijf. U stelt dat het bekend staat als innovatief en duurzaam. Dit beeld is op zijn minst onvolledig en we vragen ons af waarom er geen volledig beeld geschetst wordt?

- Wat wordt bedoeld met de vermindering van afhankelijkheid van fossiele brandstoffen in het Business plan? Betekent dit dat Vattenfall gaat stoppen met winning en stoken van bruinkool (en kolen)?

PROCES

- Wat is er zo beheerst aan het privatiseringsproces? De deal wordt in feite in een keer gesloten. Daarna is de gefaseerde aandelenverkoop een feit. De controle over het bedrijf berust rechtstreeks en volledig bij Vattenfall.

-Hebben KPMG en Stibbe (ieder voor zich en samen) meer fusieprocessen begeleid/danwel hierover geadviseerd? In hoeveel gevallen, wanneer en welke (voor zover niet geheim)? Hoeveel procent van de gevallen werd daarbij positief geadviseerd (om door te gaan op pad van de fusie)? In hoeveel gevallen (absoluut en in percentage) werd afgeraden om verder te gaan op het pad van fusie en overname en bijvoorbeeld alleen verder te gaan? In welke sectoren en bij bedrijven van welke omvang is geadviseerd? Is ooit onderzocht of de verwachtingen van fusies en positieve adviezen ook zijn waargemaakt? Zo ja, in hoeveel procent van de gevallen zijn fusies succesvol te noemen (gemeten aan criteria als, kostenbesparing, grotere efficiency, winstgevendheid, aandeelhouderswaarde)? Zijn er ook voorbeelden waarbij dit ondanks positief advies toch is misgegaan? Welke?

-Is er ook een 'second opinion' opgevraagd? Wat bedoeld wordt een deskundig bureau dat juist gevraagd is om zeer kritisch te kijken naar alle aanbevelingen en als een 'advocaat van de duivel' met tegenargumenten te komen. Zo ja, wat leverde dit op (graag horen wij de bevindingen)? Zo nee, waarom niet en is het college bereid deze alsnog in te huren?

-Is er ook geïnformeerd naar de ervaringen in bijvoorbeeld Duitsland met overnames van energiebedrijven door Vattenfall? Zijn consumenten, vakbonden, omwonenden, milieuorganisaties, bestuurders achteraf tevreden met de overname? Zo nee, waarom niet? Achtergrond: In Hamburg gaan serieuze geluiden op om weer een eigen stedelijk stroom- en gasbedrijf op te richten. Burgemeester Ole van Beust (CDU) zei in de zomer van 2007 dat de verkoop van het stadsbedrijf Hamburger Elektrizitätswerke aan Vattenfall een fout was omdat het staatsmonopolie is vervangen door een commercieel quasi-monopolie.

- Welke criteria zijn voor het college het belangrijkste geweest? Is er sprake van enige weging of juist niet? En zo nee, waarom niet?

- Hoe scoorden andere potentiële overnamepartijen (geanonimiseerd) in vergelijking met Vattenfall op de verschillende, bij de selectie gebruikte, criteria?

- Er worden veel beweringen gedaan in de GS-notitie dat dit een goede zaak is. Vaak worden deze niet of nauwelijks onderbouwd. Kunt u deze beweringen alsnog onderbouwen en daarbij aangegeven hoe hard deze onderbouwing is (van zeker tot onzeker)? Gedoeld wordt onder andere op uitspraken als dat er een strategische meerwaarde ontstaat, de leveringszekerheid en duurzaamheid gebaat zijn bij de voorgenomen overname. En ook de stelling dat de culturen bij elkaar passen wordt niet onderbouwd. Is hier onderzoek naar gedaan? Zo ja, wat zijn de resultaten daarvan? En waar baseert u de stelling op dat Vattenfall 'een prima staat van diens heeft op het gebied van duurzame energie'?

- De discussie over de JSF loopt al meer dan vier jaar. De verkoop van NUON speelt een half jaar. De omvang van beide transacties komt overeen. Waarom heeft het college niet de moeite genomen om Provinciale Staten eerder en diepgravender te informeren, bijvoorbeeld door hoorzittingen, duidelijkheid over de de transactiestructuur, de details, toekomstige ontwikkelingen, selectiecriteria en dergelijke? Kortom: vanwaar de haast en wat merken we ervan als het proces omwille van de zorgvuldigheid wat meer tijd in beslag neemt?

SCHAALGROOTTE

- Schaalgrootte is een argument om NUON door Vattenfall te laten overnemen. Wat wordt er exact met schaalgrootte bedoeld?

-Meer kleinschalige bedrijven zoals Nuon in zin is, bieden nog wel eens meer transparantie en duurzame innovatiekracht. Welke gevolgen kan de overname door een grootschalig bedrijf hebben op deze twee punten: transparantie en duurzame innovatiekracht? En in met welke zekerheid zijn deze gevolgen te voorspellen?

- Welke voordelen brengt de schaalvergroting die na fusie ontstaat op het vlak van de brandstofrisico's? Worden de inkooprisico's beter afgedekt of is, contrair gezien, het ook mogelijk dat de schaalvergroting juist grotere inkooprisico's met zich meebrengt? In hoeverre spelen de ontwikkelingen op de termijnmarkt voor elektriciteit en gas en de forse investeringen van andere conglomeraten, zoals EDF en GDF Suez, in nieuwe baseload een rol?

-In het onderzoek '**Effecten van Ontbundeling Energiebedrijven op Overnamerisico's in de Elektriciteitssector**' van Prof. dr. Hans Schenk MBA (Positiememorandum in opdracht van IMSA, Amsterdam) wordt gesteld dat de optimale omvang voor een energieproductiebedrijf (bedrijfseconomisch gezien) zo'n beetje de omvang van Essent en NUON nu is (met een ruime marge genomen zo'n 6000 MW). Prof. Schenk stelt verder dat indien een bedrijf veel groter dan dat wordt, het minder efficiënt wordt en hogere kosten met zich meebrengt. Is dit onderzoek bij de scenario's voor de toekomst van Nuon betrokken? Zo nee, waarom niet? Zo ja, waarom ligt er dan nu toch een voorstel om een veel groter bedrijf te maken? Op welke onderzoeken wordt deze keuze gebaseerd (onderliggende onderzoeken)?

-Prof. Schenk stelt in het onderzoek onder andere: 'Van dergelijke overnames kunnen overigens geen positieve effecten op de productieve dan wel dynamische efficiëntie van de sector verwacht worden. Op dit niveau hebben fusies immers vrijwel steeds negatieve effecten op de productiviteit en de prijs/kwaliteitsverhouding van de afzet. De elektriciteitssector vormt op deze regel geen uitzondering. De kans op voordelen voor consument of milieu is bij zulke overnames dan ook gering.' Welke garanties dan wel gefundeerde verwachtingen (op wetenschappelijk onderzoek van minstens vergelijkbaar niveau als dat waar Schenk zich op baseert) zijn er dat de bevindingen van dit onderzoek niet bewaarheid zullen worden? Voor meer informatie over het onderzoek van prof. Schenk en zijn aanbevelingen verwijzen we kortheidshalve naar: <http://www.gelderland.sp.nl/bericht/33807/090421-opmerkelijke-uitspraken-tijdens-nuon-debat-in-nijmegen.html> en naar <http://www.youtube.com/watch?v=hD2UVd1Fz00>

-In het gebied in Duitsland waar Vattenfall groot is, is er een opkomende concurrent: NUON Deutschland en heeft volgens onze informatie 10 procent van de markt in handen gekregen de afgelopen jaren. Veel klanten die bij Vattenfall

niet tevreden zijn gaan bijvoorbeeld in Hamburg en Berlijn naar Nuon. Wat betekent de overname door Vattenfall van deze opkomende concurrent voor de Duitse markt en de Duitse consument. En kan dit een voorbode zijn van een soort oligopolie in Europa (dus ook in Nederland) waarin net als in Duitsland een klein aantal zeer grote bedrijven het voor het zeggen hebben en evt. opkomende kleintjes opslokken met als gevolg hoge prijzen. Welke rol zou een zelfstandig Nuon met aandelen in overheidshanden kunnen spelen om de prijs laag te houden (bijvoorbeeld door in te zetten op lage dividenden en lage rekeningen)? Graag een inschatting van de zekerheid waarmee deze verschillende scenario's te voorspellen zijn.

N.B.: In Duitsland is de energiemarkt verdeeld tussen Vattenfall (Berlijn, Hamburg, Oost-Duitsland), EON (Midden-Duitsland en Beieren), RWE (Nedersachsen, Nordrhein-Westfalen, Rijnland-Pfalz, Saarland) en EnBW (Badem-Wurttemberg).

- Acht het college het aanvaardbaar dat na de verkoop van NUON de klanten in België en Duitsland rechtstreeks bij Vattenfall worden ondergebracht? Bent u het met ons eens dat zodoende een goede concurrent van Electrabel (België) resp. Vattenfall (in Duitsland) verdwijnt?

Achtergrond: de conservatieve krant Die Welt schrijft op de dag dat de overnameplannen bekend worden: "This is a big day for the Swedish state-owned Vattenfall and a bad day for German consumers. By taking over the Dutch energy company Nuon, Vattenfall head Lars Josefsson has not only bought his way into the lucrative natural gas business; he has also taken care of one of his company's annoying little competitors." De behoudende Frankfurter Allgemeine Zeitung merkt op: "But, with Vattenfall's takeover of Nuon, an independent competitor will disappear from the German energy market. The irony is that Nuon was actually the one that actually succeeded in luring away 10 percent of Vattenfall's customers in Berlin and Hamburg. Now these customers will be pulled back into the Vattenfall empire." De meer progressieve Spiegel Online formuleert het op 24 februari 2009 zo: "The current merger plans represent another story of David vs. Goliath. But, in this version of the story, David loses."

FINANCIËN

- De overname wordt door Vattenfall met enkele leningen bekostigd. Het is ons bekend dat Vattenfall ongeveer 5 miljard euro leent voor de overname van het NUON-concern. Welke credit rating heeft Vattenfall? Wat is de verhouding tussen het eigen en het vreemd vermogen?

- Op welke balans worden de leningen van Vattenfall, die ter zake van de overname van NUON zijn afgesloten, geplaatst? Welke gevolgen hebben de te betalen rentelasten voor de investeringscapaciteit en het eigen vermogen van zowel Vattenfall en NUON?

- Staat tegenover een grotere financiële slagkracht niet ook een grotere investeringsverplichting (want meer klanten tezamen)? Kan Nuon nu soms geen centrales bouwen of investeren in windenergie? Heeft Nuon solvabiliteitsproblemen van welke aard dan ook? Zijn er ook kleinere bedrijven bekend die ondanks hun geringe schaal toch blijven investeren?

- Indien Vattenfall het Nederlandse fiscale regime verkiest kan de rentelast van de vennootschapsbelasting worden afgetrokken. Dit levert het Rijk naar onze verwachting een jaarlijkse inkomstenderving van 150 miljoen euro op. Het lijkt ons dat de nieuwe structuur door de Belastingdienst als 1 fiscale eenheid zal worden gezien zodat er slechts een aangifte Vennootschapsbelasting en Omzetbelasting moet worden ingediend. Graag een opinie hierover.

- Geeft Vattenfall een "dividendgarantie" in die zin dat ook bij dalende winsten van NUON de resterende aandeelhouders alsnog een dividend ontvangen dat a) gebaseerd is op een payout van 45% en b) de hoogte enigszins overeenkomt met de huidige uitkeringsniveau? Houdt de vennootschap dan nog wel voldoende ruimte over voor investeringen die uit het eigen vermogen worden gedaan?

- In de kwestie met Essent speelt het eigendom van EPZ (bekend van de kerncentrale Borssele) met Delta NV. Zijn er bij NUON ook soortgelijke problemen te verwachten?

- Zijn er boetes afgesproken bij schending van contractuele doelstellingen door Vattenfall? En zo ja, aan wie en in welke verhouding komen boeteopbrengsten ten goede? En zo nee, waarom niet? Welke juridische middelen hebben de aandeelhouders in de resterende periode van het aandeelhouderschap (tot juni 2015) om - contractuele afspraken en doelstellingen af te dwingen of de niet-nakoming te sanctioneren?

- Wat wordt er bedoeld met civielrechtelijke mogelijkheden indien het advies van de stichting NEPAF genegeerd wordt? Welke mogelijkheden in civielrechtelijke zin bestaan er in deze concrete situatie dan?

- Wat is er statutair geregeld rondom het benoeming en ontslag van de leden van het stichtingsbestuur?

-Hoe worden de doelstellingen waaraan de stichting gaat toetsen verder geoperationaliseerd? De meeste uitspraken zijn niet concreet en afrekenbaar geformuleerd.

- Uit de gekozen constructie met NEPAF en de overdracht van de controle over NUON maken wij op dat de resterende aandeelhouders in de periode juni 2009-2015 geen zeggenschap over het concern hebben. Bijvoorbeeld een verkoop van NUON België aan een andere partij is dus mogelijk zonder instemming van de publieke aandeelhouders. Graag een bevestiging hiervan.

- Zijn de reeds geplande investeringen van NUON "hard", in de zin dat Vattenfall zich volledig daartoe committeert?

- Wat zijn de salarissen en eventuele bonussen voor de toekomstige raad van commissarissen? Idem, maar dan voor het bestuur van de stichting NEPAF?

- -Wat is de stand van zaken risico's Cross Border Lease?

MEDEDINGING

- Een ander toekomstscenario voor NUON is een gezamenlijke inkoopcombinatie met (enkele) andere publieke bedrijven. Een inkoopcombinatie biedt kostenvoordelen bij in- en aankoop van bijvoorbeeld grondstoffen en de aanleg van nieuwe productiecapaciteit en mogelijk ook voor de diversificatie van de brandstofmix. Is het opzetten van een gezamenlijke inkoopcombinatie ooit overwogen? Deelt u onze constatering? Kunt u een nadere specificatie geven van noodzakelijke factoren voor een inkoopcombinatie zoals overhead, afdekken van de prijsrisico's bij brandstofinkoop, overige schaalvoordelen etc?

Indien u van mening bent dat de vorming van een (open) inkoopcombinatie strijdig is met Nederlandse en/of Europees mededingingsrecht: kunt u dit met jurisprudentie onderbouwen?

- In het vervolg van de vorige vraag: EON, RWE en Vattenfall exploiteren enkele centrales via joint ventures. Kunt u bevestigen dat deze optie ook voor een zelfstandig NUON openstaat?

- De investeringen in groene energie kunnen volgens het college niet door een zelfstandig NUON worden gedaan. Welke plaats heeft de mogelijk snelle en omvangrijke groei van decentrale opwekking van energie in deze redenering?

- In het verlengde hiervan: is een ander toekomstscenario in de vorm van partnerships zonder fusie of overname mogelijk? Om een voorbeeld te geven: een joint venture tussen DONG en NUON op het gebied van (aard)gas met behoud van de huidige ondernemingsstructuur.

- Vattenfall wil met NUON een leidende rol in Noordwest Europa gaan spelen. Het merk NUON wordt in Nederland voor vier jaar gegarandeerd. Wordt NUON uiteindelijk volledig in Vattenfall geïntegreerd om deze doelstelling te behalen?

- NUON heeft in enkele gemeenten langdurige overeenkomsten voor de levering en exploitatie van stadsverwarming gesloten. Zijn er gevolgen voor deze overeenkomsten door de overname?

- Vattenfall bezit nog het hoogspanningsnet in Oost-Duitsland en de distributienetten in Berlijn en Hamburg, allen ingebracht in separate rechtspersonen. Hoe concreet zijn de plannen voor de verkoop van het hoogspanningsnet en wat zijn de actuele ontwikkelingen in Duitsland met de hoogspanningsnetten van EON, RWE en EnBW? Bent u het met ons eens dat de huidige stand van zaken geen gelijkwaardig level playing field met zich meebrengt?